

KRIVIANSKY OBČASNÍK

FEBRUÁR, 2023

ROČNÍK 4
číslo 1

OBSAH

Editoriál.....	2
Slovo od starostu obce Krivany, Milana Timka	3
Občianske združenie ZRPŠ Krivany nezaháľa.....	4
Prvé zasadnutia nového vedenia obce Krivany	10
2% na podporu aktivít v Krivanoch ...	13
„Metanoia – vnútorná premena zmýšľania v období pôstu ...“	14
Obrázky z Krivian V súčasnej fotografii sme našli krásne spomienky.....	16
Zo života našej školy	18
(Ne)legálne skládky odpadu v Krivanoch	21
Podobnú kaplnku ako máme v Krivanoch nikde v okolí nenájdete, hovorí nás duchovný otec	23
Rubrika Jána Lazoríka alebo „Obrazki od ľadži zo starej dedziny“	26
Fašengi, fašengi, fašengovo časi.....	28
Tajnička v šariškom nárečí	29
Turistická prechádzka na Balažku	30
Športová rubrika.....	32
Jednotka Dobrovoľného hasičského zboru obce - DHZO	34
Holubári bilancujú	36
Detská rubrika.....	38
Kurací štamgast	39
Vlastná tvorba	39

**Kriviansky občasník vychádza pod hlavičkou
ZRPŠ Krivany, o.z.
a s finančnou podporou obce Krivany.**

Editoriál

Milí Krivianci,
Krivianski obyvatelia a priatelia Krivian,
od nášho ostatného, augustového, čísla
občasníka prešlo už niekoľko mesiacov
a teraz si vo Vašich domácnostiach na-
chádza miesto fašiangové číslo nášho
komunitného časopisu. Veľmi sa tešíme,
že odkedy vznikla myšlienka založiť v Kri-
vanoch obecný časopis pod hlavičkou
občianskeho združenia ZRPŠ Krivany,
prešli už tri roky a toto je jeho šieste čís-
lo.

Na nasledujúcich stránkach na Vás čaká
slovo od novozvoleného starostu obce
Krivany, Milana Timka a občasník sme
obohatili aj o novú rubriku, ktorá priblíži
obyvateľom činnosť orgánov obce. ZRPŠ
Krivany, o.z. v dvoch príspevkoch zosu-
marizuje svoje aktivity za predošlé obdo-
bie, ako aj možnosť poukázania 2 % dane
zo svojich príjmov za uplynulé obdobie
pre organizovanie ďalších komunitných
podujatí. V rozhovore sa nám predstaví
nový kňaz v našej farnosti, Mgr. Franti-
šek Kačo a riaditeľka ZŠ s MŠ v Krivanoch
prezentuje aktivity a výsledky života na
škole.

Súčasťou občasníka je tiež rubrika o „Ob-
rázkoch z Krivian“, rubrika Jána Lazoríka,
pani Irenka Gernátová Vám ponúkne
tri recepty na fašiangové kreple a ďalší
Krivianci predstavia aktivity Dedinskej
folklórnej skupiny Jána Lazoríka, DHZO
Krivany, športové aktivity v Krivanoch,
ale tiež aj detská rubrika, tajnička v šariš-
tine a vtipná pripovidka.

V mene redakčnej rady Vám prajem prí-
jemné čítanie, pri ktorom budete, rovna-
ko ako ja, cítiť hrđosť na našu obec a jej
obyvateľov.

**Za redakčnú radu občasníka
Mgr. Jana Kožárová, PhD., univer. docent
(zostavovateľka čísla)**

Slovo od starostu obce Krivany, MILANA TIMKA

Vážení a milí spoluobčania, na prahu mojej novej životnej výzvy sa Vám chcem všetkým ešte raz podakovať za prejavenú dôveru v komunálnych voľbách. Pevne verím, že ju nesklamem.

Na tomto mieste sa chcem poďakovať svojmu predchodcovi v úrade, p. Jánovi Šejirmánovi, za viac ako tri dekády neľahkej, no poctivej práce vo vedení našej obce a práce na zveľaďovaní obce.

Mojím predsačvazatím je pokračovať v začiatých investičných akciach, a tiež začať pracovať na nových výzvach v rámci čerpania prostriedkov z Európskych štrukturálnych a investičných fondov.

Tieto finančné prostriedky nám vo veľkej miere pomáhajú vo zveľaďovaní života v našej obci, v Krivanoch.

Po mojich prvotných skúsenostiach a oboznamovaní sa s prácou na obecnom úrade, a v obci celkovo, som presvedčený, že mám okolo seba kolektív skvelých a zdatných ľudí, ktorí mi budú nápomocní v napínaní našich spoločných aktivít a cieľov.

Novozvolený starosta pri zložení sľubu

Milan Timko

Prajem si, aby sa naše obecné spoľačenstvo viac zomklo a, ako sa zvykne vravieť, tăhalo za jeden koniec povrazu.

Je potrebné dať priestor na realizáciu všetkým, ktorí sa chcú akýmkolvek, pre obec prínosným, spôsobom, zapojiť do diania v Krivanoch. Samozrejme, obec sa bude snažiť v čo najväčšej možnej miere tieto aktivity podporovať.

Prajme si dobro, ľudskosť, ochotu pomáhať jeden druhému, buďme priateľskí a zhovievaví.

Nevytvárajme atmosféru zla, neprajnosti a závisti. Skúsme sa zamyslieť, začnime od seba a vnútornie si povedzme „mám ešte na čom pracovať, mám sa v čom zlepšovať“. Verím, že toto zamyslenie bude mať svoj význam.

Na záver chcem vyjadriť presvedčenie a vieru, že spoluprácou nás všetkých sa nám podarí dosiahnuť najlepšie výsledky v napredovaní našej krásnej obce vo všetkých oblastiach nášho života.

Pevné zdravie, kopec šťastia, more lásky a oceán spoločných úspechov Vám praje

**Milan Timko
starosta obce**

Občianske združenie ZRPŠ Krivany NEZAHÁĽA

Ing. Ľudmila Karabašová, PhD.

Základom úspechu každej organizácie sú ľudia. Ochotní členovia združenia, spoľahliví partneri, zanietení autori článkov, či úžasní dobrovoľníci. Títo všetci sú pre naše združenie darom. Práve vďaka nim vydávame ďalšie, srdcom písané, číslo Krivianskeho občasníka, s ich pomocou sme zorganizovali úspešné cyklopodujatiae pre deti a opäť vyrábali dušičkové dekorácie z prírodných materiálov. Zároveň výrazne pomohli pri organizovaní I. plesu priateľov a rodičov školy, a ich úsilie prináša ovocie pri tvorbe monografie o histórii obce Krivany. V tomto príspevku sa dozviete viac o našich spoločných výsledkoch od minuloročného leta po tohoročné fašiangy.

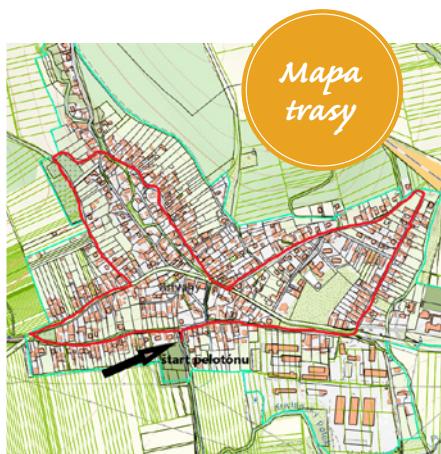
Deti milujú bicyklovanie a naším zámerom bolo povzbudiť ich v pohybe – organizáciou 1. ročníka cyklopodujatia **KOLO Krivian za zdravím** – 28. augusta 2022. Teplé augustové lúče rozohnali mračná, a skrásili nám športovú nedelu, ktorá mala dva ciele:

1. ciel: absolvovať dva okruhy po dedine v sprievode hasičského auta a sanitky, a

2. ciel: absolvovať experimentálnu jazdu po polnej ceste pozdĺž rieky Torysa do Lipian a späť v sprievode dospelých cyklistov z Krivian aj Brezovice.

Oba ciele naplnilo približne 50 zúčastnených detí nad naše očakávania. Zažili sme spolu skvelé jazdy za hasičským autom (vďaka DHZ Šarišské Dravce), ktoré pri prejazdoch cez hlavnú cestu spustilo hlasnú sirénu, a rovnako tak

aj sanitka, ktorá uzatvárala detský pelenón. Ešte väčším prekvapením bol výkon detí (žiakov 1. – 9. ročníka ZŠ), ktoré si trúfli na prvú cezpolnú jazdu do Lipian.

Podľa vyjadrenia dospelých sprievodcov poňali deti tento cyklovýlet ako súťaž, a tak mali dospelí vážne čo robiť, aby s tými najsnáživejšími „udržali krok“. Za odmenu sme každého odvážlivca privítali v cieľovej rovinke obecného ihriska veľkým potleskom. Radosť v ich tvárách nám dala pocit zadostúčinenia, kedy sme si uvedomili, že naša námaha stála za to!

Po dobrom cyklistickom výkone si každé dietá zaslúžilo kofolu aj koláče napečené členkami Únie žien, ktoré financovala Obec Krivany. Deti sa zúčastnili aj ďalších sprievodných aktivít na obecnom ihrisku, akými bolo vzdelávacie zdravotnícke stanovište, kde ich naši mladí dobrovoľníci naučili podať prvú pomoc. Veliteľ okrsku č. 6 v okrese Sabinov, p. Anton Želinský, reguloval disciplíny v rámci súťažného hasičského stanovištia, ktoré možno do budúcnosti povzbudí naše deti k dobrovoľníctvu v hasičskom zbere. Snaživé deti napokon točili kolesom šťastia, ktoré nám krásnymi kresbami spestrila Valentínka Kuchárová, a získali tak z nášho bufetu Horalku, džús, či Fidorku. Neúnavní malí cyklisti mali ešte možnosť zajazdiť si po drevených prekážkach, ktoré financovala Nadácia pre deti Slovenska. V závere podujatia sa deti zhromaždili na ihrisku a s p. Milanom Ištvánom spoločne vypustili holuby, čo dalo krásnu bodku za letnými prázdninami.

Vďaka členom ZRPŠ Krivany o.z. a skvelým dobrovoľníkom sa nám opäť raz podarilo zorganizovať vydarene podujatie. Radosť detí a ohlasy verejnosti nás posúvajú k myšlienke rozšírenia cyklopodujatia aj v budúcnosti. Kto vie, možno takýmito športovými aktivitami prispejeme k realizácii myšlienky uvedenej na šnúrke na krk, ktorú deti dostali od nášho združenia ako darček: „Na ceste nie sme v bezpečí. Potrebujeme cyklochodník!“

Planéta volá po zredukovaní plastového odpadu. My tento hlas počujeme a opäť sme v októbri vyrábali **prírodné dušičkové dekorácie**. Cieľom tejto aktivity bolo, a bude, naučiť čo najviac žien zručnosti vyrobiť si vlastný veniec, aby sme postupne oslobodili naše cintoríny od plastov. Záujem nebol veľký, no tešíme sa z každej snaživej záujemkyne, pretože tá môže o rok naučiť niekoľko ďalších. Navýše poznáme mnohé dámy, ktoré si doma dlhoročne vyrábajú vlastné prírodné kytice. Zároveň rešpektujeme ženy, ktoré nemajú čas alebo vzťah k tvorbe dekorácií, ale preferujú prírodu, a tak si vence na hroby radšej zakúpia.

Prirodzene nás teší, ak kúpou finančne podporia práve naše združenie.

Tento ročník mal dve špecifiká.

Výroby v kultúrnom dome sa zúčastnili aj deti. Vlastné kreácie im rástli pod rukami a my sme sa tešili s nimi – pretože odmala pochopia, akú krásu nám dáva príroda. Na hroby svojich príbuzných zosnulých tak deti položili dekoráciu, do ktorej vložili kus svojho srdca. Veríme, že naše úsilie nebolo márne, a zachováme v nich stopu do budúcna, aby k „zelenému“ zmýšľaniu viedli aj ďalšie generácie.

Novinkou bolo aj to, že účastníčky si mohli za odmenu odniesť domov **jeden aranžmán zdarma**. Prírodné materiály opäť zabezpečil anonymný darca, ako aj naše občianske združenie. Okrem krásnych výsledkov našej práce sme strávili spoločný čas pri šálke čaju a kávy. Naše srdečné podakovanie patrí všetkým, ktorí:

- sa prišli učiť, ale aj učiť iných,
- si vyrobili vlastné dekorácie pre svojich zosnulých blízkych,
- prišli s deťmi, aby v nich pestovali lásku k prírode,
- vyrobili aranžmány len tak, aby finančne podporili celoročné aktivity ZRPŠ Krivany, o.z.

Táto naša iniciatíva je v súlade s myšlienkom Jána Lazoríka uvedenou na tabuľke pri hrobe manželov Lazoríkových:

„Život našich predkov s prírodou a podľa prírody bol plný úcty a bázne k Zemi – živitelke i miestam posledného odpočinku. V skromnosti a jednoduchosti tu používali iba prírodné materiály. Dnešné umelohmotnosti a betónové monštrá sú pokračovaním devastácie prírody.“

Je na nás, ako sa k múdrostiam našich predkov postavíme.

V závere minulého roka schválilo nové obecné zastupiteľstvo dotáciu z rozpočtu obce Krivany pre naše občianske združenie na rok 2023. Prevažná časť finančí bude využitá na tvorbu **monografie o historii obce Krivany**

v podobe honorára pre historika. Ten ocenil zozbierané materiály a informácie, ktoré sú použiteľné pre tvorbu publikácie a budú mať priaznívý efekt na úroveň vynaložených výdavkov. Najväčšiu zásluhu na tom má verejná skupina **Obrázky z Krivian** na sociálnej sieti Facebook. Vďaka nej, už takmer dva roky, získavame od obča-

nov historické fotografie našej dediny, za čo patrí jej administrátorom úprimné podakovanie.

Ďalšou formou, akou sa snažíme záchytiť maximum informácií o minulom živote v našej dedine, je dotazníkový prieskum. Oslovujeme starších obyvateľov, ktorým pamäť dobre slúži, pričom ich spomienky nahrávame na záznamník. Ak poznáte seniorov, ktorí by chceli zachovať čo najviac z minulosti aj pre budúce generácie, pokojne kontaktujte redakčnú radu občasníka. Toto naše úsilie krásne vyjadruje nasledovný citát:

„Vo dne i v noci uvažuj o pamiatkach otcov, skúmaj počiatky svojho národa, sleduj deje i zápisky, lebo ohavnou vecou by bolo, keby si chodil ako cudzinec vo svojej otčine.“

Tento rok sme fašiangové obdobie privítali slávnostne – organizáciou **I. plešu priateľov a rodičov školy**. Na sviatok Troch kráľov, 6. januára 2023, zabávala 80 hostí z Krivian a okolia ľudová hudba CEŠEN a ich DJ. Krásne priestory nad predajňou COOP Jednota v Krivanech a výborné jedlo zabezpečila reštaurácia LIPA. Súčasťou programu bolo vystúpenie Dedinskej folklórnej skupiny Jána Lazoríka Krivany-Torysa.

Organizovali školský ples, a preto boli hostia usadení do piatich radov stolov, rozdeľení do tried (9.A – 9.E). Každá trieda si zvolila svojho predsedu, a ten točil kolesom štastia povzbudzovaný potleskom

a rytmickou hudbou z relácie Milujem Slovensko. Niektorí štastlivci vytocili vyšší počet bodov, vďaka čomu trieda doštala za úlohu riešiť jednoduchšie zadanie. Našli sa ale aj smoliari, ktorí vytocili nulu, a tak ich triedy riešili náročnejšie úlohy. Hostia boli postupne „skúšaní“ z predmetov čítanie, geografia, dejepis, matematika a slovenský jazyk. Zadania zvládli s výborným výsledkom, pretože priemer známok u všetkých tried sa po-hyboval v rozpäťi známok 1 – 2. Odmenili sme preto každú triedu, pričom celkovým víťazom sa stala trieda 9.C a jej „žiačci“ si domov odniesli stolové kalendáre.

Po polnočnej kapustnici nasledovala polnočná tombola, ktorá mala vyšší cieľ. Naše združenie osloivilo prioritne šikovných ľudí z našej dediny, ktorí vyrábajú vlastné výrobky. Zámerom bolo propagovať ich prácu, aby sme im pomohli získať potenciálnych zákazníkov. Celkovo 31 cien v tombole a 3 ceny útechy pobavili a potešili štastlivcov z Krivian, Olšova, Torysy, Lipian, Olejníkova, Sabinova, ... Vítazkou 1. ceny v tombole, ktorou boli dve poukážky na nákup elektroniky (v hodnote 150€ od Obce Krivany a 150€ od ZRPŠ Krivany, o.z.), sa stala p. riaditeľka základnej školy Mgr. Mária Kromková. Ešte raz blahoželáme!

Veľmi nás potešilo každé „ĎAKUJEM“ od účastníkov plesu, milo nás prekvapila opakovaná otázka, či sa vidíme aj o rok, a pri srdci zahriala každá osobná rozlúčka hostí pri ich odchode. Hlavná myšlienka plesu spočívala vo vyriešení sa zo sociálnej izolácie, ktorú nám spôsobila pandémia C-19. Väčšina hostí sa „liečila“ do 4.00h rána a niektorí aj do 6.00h rannej, takže za nás – účel splnený!

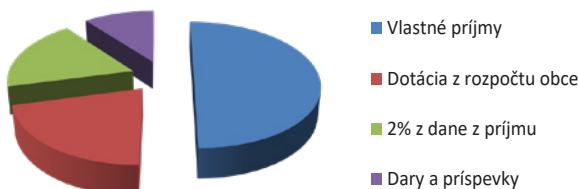

Nezaháľame ani počas zimných mesiacov a pripravujeme sa na budúce aktivity občianskeho združenia. Vďaka darovaným 2% z dane sme dali výrobiť športové tričká pre našich dobrovoľníkov. Po rokoch fungovania ZRPŠ Krivany o.z. chceme posilniť kvalitativnu úroveň našich podujatí, a to aj vďaka jednotnému vzhľadu organizačného tímu. Moderné pánske, dámske, aj detské tričká zabezpečila reklamná agentúra RAVENS, ktorej prevádzka sa nachádza v susednej obci Torysa. Tričká obsahujú potlač, ktorá nás najviac reprezentuje, a sice logo nášho združenia a Obce Krivany na prednom diely a unikátnu kresbu základnej školy s nápisom ZRPŠ Krivany, o.z. na zadnom diely. Tyrkysová je údajne farbou priateľstva, má pozitívny vplyv na náš organizmus, posilňuje kreativitu, sebadôveru, fantáziu a živelnosť. A to naše úsilie excelentne vyjadruje.

V závere ešte chceme zhrnúť hospodárenie občianskeho združenia. ZRPŠ Krivany, o.z. nadobudlo v roku 2022 finančné prostriedky z vlastných príjmov, dotácie z rozpočtu obce Krivany, darovaných 2 % z dane z príjmu, ako aj darov a príspevkov.

Príjmy ZRPŠ Krivany, o.z. za rok 2022

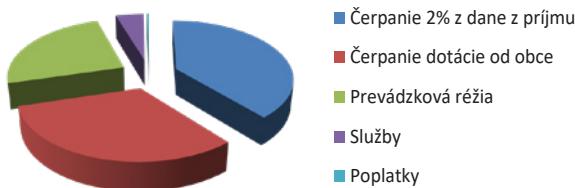
Získané financie sme čerpali najmä z 2 % z dane z príjmu, pričom boli využité na nákup tričiek pre dobrovoľníkov asistujúcich na podujatiach združenia, financovanie aktivít ZŠ s MŠ Krivany, zdravé aj sladké odmeny pre deti na rôzne naše podujatia, vyvolanie fotografií detí ZŠ s MŠ Krivany pre rodičov na Svetový deň rodiny, alebo údržbu pumptracku na školskom ihrisku. Dotáciu z rozpočtu obce Krivany sme využili na úhradu grafiky pre Kriviansky občasník,

nákup poukážky pre výhercu tomboly na I. plese priateľov a rodičov školy, dokončenie drevených lavičiek, a tiež na občerstvenie a organizáciu cyklopodujatia pre deti. Prevádzkovú réziu tvorili nákupy na zabezpečenie aktivít združenia a menšiu časť výdavkov predstavovali odmeny za služby a poplatky.

Občianske združenie – to nie sú len členovia združenia. Sme to sme my všetci, ktorým záleží na dedine, v ktorej žijeme. Je to občianska iniciatíva tých, ktorí majú myšlienku a snahu zrealizovať ju. Našim hnacím motorom je pozitívna spätná väzba od občanov. Úspešné verejné podujatia, osadené drevené lavičky, obecný časopis, a v neposlednom rade fi-

nančná podpora aktivít ZŠ s MŠ Krivany, na ktorých by mali čiastočne participovať rodičia žiakov. Sme hrdí na dosiahnuté výsledky, a spolu môžeme dosiahnuť ešte viac.

Výdavky ZRPŠ Krivany, o.z. za rok 2022

OBECNÁ RUBRIKA

Prvé zasadnutia nového vedenia obce Krivany

Redakcia

Dňa 28. novembra 2022 sa v zasadačke obecného úradu konalo ustanovujúce zasadnutie obecného zastupiteľstva. Zasadnutie sa začalo na minútu presne a úvodným slovom ho otvoril ešte vtedajší pán starosta, Ján Šejirman. Po chvíli odovzdal svoje slovo pánovi Markovi Berdisovi – predsedovi miestnej volebnej komisie, aby prítomných oboznámiť s oficiálnymi výsledkami volieb. V jeho monologu odzneli naše mená aj počet hlasov, ktoré sme od občanov získali.

Ako prvý zložil sľub **nový starosta**, Milan Timko, a následne, v mene poslancov, prečítal slávnostný sľub Ing. Matúš Urda. Predseda miestnej volebnej komisie odovzdal zvoleným poslancom ich poslanecké osvedčenia. Pán Ján Šejirman prítomných ešte naposledy informoval o množstve akcií a úloh, ktoré na nás čakajú, a ako sa s nimi čo najlepšie popasovať. Reč to bola vecná, miestami až dojímavá, no nie je sa čo čudovať, vedť išlo o jeho posledné slová z miesta, na ktorom pracoval neuveriteľných 33 rokov.

Milan Timko podákoval za rady a dôležité informácie a pokračoval s oficiálnym príhovorom novozvoleného starostu obce Krivany. Jeho slová boli plné odhadlania, ale aj rešpektu z novej funkcie. Svoje pôsobenie zakladá na tímovej práci, otvorenosti a spolupráci so všetkými občanmi.

Oficiálna časť bola za nami a my sme sa mohli pustiť do prvej skutočnej

práce. Riadení zákonom sme v jednotlivých etapách hlasovaním pokračovali vo vytváraní orgánov obecného zastupiteľstva ako aj ďalších personálnych funkcií, ktoré sú pre chod obce potrebné.

Zástupkyňou starostu obce sa stala Ing. Ľudmila Karabašová, PhD. Súčasťou obecného zastupiteľstva je **obecná rada**, ktorá pozostáva z týchto členov: Ing. Ľudmila Karabašová, PhD., Ing. Ján Horváth, Ing. Matúš Urda.

Poslanci schválili zriadenie štyroch komisií pri obecnom zastupiteľstve. Ich úlohou je vypracovanie stanovísk a návrhov v oblasti ich pôsobnosti, riešenie dôležitých otázok, ako aj príprava podkladov pre zasadnutia obecného zastupiteľstva. Komisie sú zložené z poslancov aj neposlancov – pracovníkov a obyvateľov obce. Hlasovaním sme sa zhodli na tomto znení a zložení komisií:

1. Komisia pre mládež, kultúru a šport

predseda: Ing. Jozef Ištván

- členovia: Peter Smetana, Radoslav Miko, Marek Dlugoš, Ľuboš Pribula

2. Komisia na ochranu verejného záujmu

predseda: Ing. Matúš Urda

- členovia: Mgr. Gabriela Sabolíková, Marek Dlugoš

3. Komisia pre rozvoj, sociálne veci a školstvo

predsedníčka: Mgr. Jana Kožárová, PhD.

- členovia: Ing. Ľudmila Karabašová, PhD., Mgr. Gabriela Sabolíková, JUDr. Lucia Babejová, Mgr. Dominika Kuchárová

4. Komisia pre výstavbu, bezpečnosť a životné prostredie

predseda: Ing. Ján Horváth

- členovia: Radoslav Miko, Peter Smetana, Mgr. Gertrúda Pribulová, Ing. Miroslav Kušnír ml., Katarína Timčová

Poslednou personálnou otázkou ostalo delegovanie poslancov do **rady školy** pri ZŠ s MŠ Krivany. Za obec budú v tejto pôsobnosti pracovať členovia: Ing. Jozef Ištván, Ing. Matúš Urda, Mgr. Jana Kožárová, PhD. a Peter Smetana.

Hoci sú všetky zasadnutia obecného zastupiteľstva verejné, okrem pracovníčok obecného úradu sa ustanovujúceho zasadnutia zúčastnili len dvaja obyvatelia obce. Aj touto cestou Vás chceme vyzvať k účasti na nasledujúcim zasadnutí. Budete mať jedinečnú možnosť nazrieť do práce poslancov, a prípadne sa aj aktívne zapojiť do diskusie.

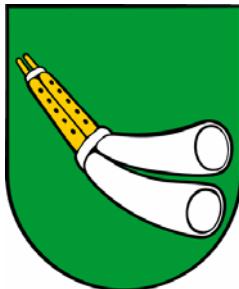
1. RIADNE ZASADNUTIE OBECNÉHO ZASTUPITEĽSTVA

Jeden z cieľov súčasných poslancov obecného zastupiteľstva v Krivanoch je zlepšiť informovanosť OBČAN – OBEC. Nasledujúce body Vám prezradia, čo všetko bolo predmetom schvalovania na 1. riadnom zasadnutí obecného zastupiteľstva, ktoré sa konalo v utorok 13. decembra 2022.

- Všeobecné záväzné nariadenie** (ďalej len VZN) **04/2022 o miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady:** sadzba poplatku sa zvýšila na 0,077€/osobu/deň, tzn. 21€/osobu/rok. V roku 2022 bol poplatok vo výške 17,50€. Od 28. 11. 2022 bolo na úradnej tabuľi zverejnené VZN s navrhovanou výškou 28€/osobu/rok, avšak poslanci schválili na základe odporúčania hlavného kontrolóra (ďalej len HK) nižšiu sadzbu poplatku (21€/osobu/rok).

- VZN 05/2022 o finančovaní školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti obce na rok 2023:** finančovanie miezd a pre-vádzky MŠ, školského stravovania, školského klubu, centra voľného času.
- VZN 06/2022 o určení čiastočných úhrad v školách a školských zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti obce Krivany na rok 2023:**
 - pripravok za pobyt dieťaťa v materskej škole (ďalej len MŠ) sa zvýšil na 8€/mesiac,
 - režijný poplatok stravníkov v školskej jedálni sa zvýšil na 4€/mesiac,
 - pripravok na činnosť školského klubu detí (družina) sa zvýšil na 8€/mesiac.
- V rokovacom poriadku obecného zastupiteľstva** (ďalej len OZ) boli predĺžené lehoty tak, aby mali poslanci dostatok času na preštudovanie podkladov, ktoré budú predmetom schvaľovania. Zároveň bol doplnený o korešpondenčné hlasovanie „per rolam“ (prostredníctvom e-mailov) pre prípady, kedy OZ nemôže zasadniť prezenčne.
- Schválenie plánu kontrolnej činnosti na 1. polrok 2023.

- **Žiadosti o poskytnutie dotácie z rozpočtu obce Krivany** na rok 2023 pre:
 - **1. FK Krivany** – posúdenie žiadosti sa odkladá, kým žiadateľ nepredloží menovací dekrét štatútra, stanovy a ostatné povinné prílohy k žiadosti
 - **ZRPŠ Krivany, o.z.** – žiadosť schválená vo výške 1 500€, pričom finančie budú použité na odmenu pre grafika za sadzbu dvoch čísel Krivianskeho občasníka (400€) a honorár historika, ktorý spracuje prevažnú časť monografie o histórii obce Krivany (1100€).
- Schválenie **žiadosti o predĺženie nájmu na 1 rok na prevádzku denného stacionára** pre Intersen n.o.
- Schválenie **kúpy osobného motorového vozidla** pre potreby obce.
- Schválenie **kúpy a vysporiadania pozemkov neznámych vlastníkov** – KN (C) parc. č. 376/26, 376/27, 376/28, 376/29 a 376/30 od Slovenského pozemkového fondu (ďalej len SPF) do majetku obce Krivany pre projekt Zberny dvor Krivany, za cenu stanovenú SPF.
- Schválenie **rozpočtu obce Krivany na rok 2023**.
- Schválenie **programu Vianočných a Novoročných akcií 2022/2023**.
- OZ zriadilo **inventarizačné komisie** a ich členov:
 - *Materiálové vybavenie koordinačnej činnosti* – Peter Smetana, Radoslav Miko, Milan Novický, Ján Girašek
 - *Inventár obce* – obecný úrad, kultúrny dom, dom smútku – Mgr. Gabriela Sabolíková, Mgr. Gertrúda Pribulová, Katarína Timčová, Marek Dlugoš
 - *Kroje, folklórne rekvizity* – Ing. Matúš Urda, Milan Novický, Patrícia Bujňáková
- OZ zriadilo **dokladovú inventarizačnú komisiu** a jej členov – Ing. Ľudmila Karabašová, PhD., Mgr. Jana Kožárová, PhD., Mgr. Katarína Porembová

V závere by sme sa Vám chceli ešte raz podčakovať za prejavenu dôveru a hlasy, ktoré ste nám vo volbách dali. Budeme sa snažiť pracovať svedomito a usilovne, aby sme dokázali naše nápady a vízie pretaviť do spoločného výsledku, ktorý bude v prospech všetkých občanov obce. Vaše pripomienky a návrhy nám môžete nadálej adresovať spôsobom, ktorý Vám vyhovuje. Sľubujeme, že sa budeme snažiť Vám v rámci našich kompetencií vyjsť maximálne v ústrety.

Blíži sa čas podávania daňových priznaní a s ním aj možnosť slobodne určiť, komu časť z našich daní venujeme. Ak ich nechceme ponechať štátu, môžeme ich darovať neziskovým organizáciám, ktoré uhradili poplatok za vyhotovenie notárskej zápisnice, a tak sa registrovali do zoznamu prijímateľov 2 % z dane. Jednou z týchto mimovládnych organizácií sme aj my.

Darovaním 2 % občianskemu združeniu ZRPŠ Krivany vlastne podporíme samých seba.

DARUJTE 2 % NA PODPORU AKTIVÍT v Krivanoch ZRPŠ Krivany, o.z.

AKO NA TO?

Ak ste zamestnanec, za ktorého robí ročné zúčtovanie dane zamestnávateľ, stačí ak:

- **ČO NAJSKÔR** požiadate zamestnávateľa o vystavenie POTVRDENIA o zaplatení dane z príjmu zo závislej činnosti, a
- **DO 30. APRÍLA 2023** vyplníte (alebo Vám pomôžeme vyplniť) tlačivo VYHLÁSENIE o poukázaní podielu zaplatenej dane z príjmov fyzickej osoby. Tlačivo VYHLÁSENIE Vám na požiadanie doručíme.

Obe tlačívá podáte na daňový úrad, alebo ich stačí vhodiť do schránky ZRPŠ Krivany, o.z. umiestnejenej na budove predajne COOP Jednota v Krivanoch, pričom ich predložíme na daňovom úrade za Vás. Všetky ďalšie informácie nájdete na: <https://www.zskrivany.sk/a/zrps-krivany-oz>.

V prípade otázok nás neváhajte kontaktovať na e-mailovej adrese zrps.krivany.oz@gmail.com, alebo správou na Facebook-ovej stránke *Občianske združenie ZRPŠ Krivany*.

ÚDAJE POTREBNÉ PRE POUKAZANIE 2 %

IČO: **52825931** (na tlačive sa zarovnáva sprava)
Obchodné meno: **ZRPŠ Krivany, o.z.**

Týmto by sme sa chceli podakovať darcom, ktorí nám v roku 2022 venovali 2 % z dane z príjmu. Celková výška činila **879,25€** a my ich plánujeme využiť v týchto oblastiach:

- **DETI** – finančná podpora organizácie detského futbalového tábora v Krivanoch počas letných prázdnin 2023
- **ŠKOLA A RODIČIA** – uhradili sme za rodičov žiakov 7. – 9. ročníka ZŠ s MŠ Krivany autobusovú prepravu na lyžiarsky kurz (23. – 27. 1. 2023 v Ždiari) v hodnote 600€
- **OBEC** – čiastočné financovanie publikácie o historii obce Krivany

Srdečne d'akujeme

„Metanoia - vnútorná premena zmýšľania v období pôstu ...“

Mgr. Jana Kožárová, PhD., univer. docent

Vo farnosti sv. Štefana v Krivanoch pôsobí prvý rok. Duchovný otec, Mgr. František Kačo, v rozhovore približuje svoju cestu ku knazstvu, vieri v rodine, ale aj intenzívny vzťah ku prírode a skautingu. Na nasledujúcich riadkoch si môžete prečítať viac o našom novom knázovi, ako aj jeho povzbudenie a odporúčanie do nadchádzajúceho pôstneho obdobia.

Pamäťám si, ako ste sa na jednej zo svojich úvodných sv. omší v našej farnosti predstavovali. Neboli tam však všetci Krivianci. Poviete nám o sebe viac? Odkiaľ pochádzate?

Pochádzam z mesta Prešov.

Ako to bolo u Vás doma s vierou?

Moji rodičia boli hlboko veriaci. Od 6. roku som miništroval v terajšej konkatedrále v týždni ráno o 6:30 hod. a niekedy aj večer o 18:00 a v nedeľu 7:45, niekedy o 9:00 ale aj o pol 12 hod. Škola viedla o mne záznamy v "70 rokoch", že som náboženský fanatik.

Spomíname si na nejaký zlomový bod, kedy ste možno od tradície prešli k hlbokému záujmu o vieri a jej štúdium?

Kňazom som chcel byť od útleho veku a aby som sa dostal do kňazského seminára potreboval som absolvovať gymnaziálne štúdiá. Pri príjimačkách som zažil bezprostredný dotyk Bozej vôle cez sv. Teréziu z Lisieux.

Kriviansky farár pri soche Panny Márie

Podali ste si prihlášku aj na iné školy? Uvažovali ste niekedy aj nad iným povolaním? A čo na Vašu volbu povedali rodičia? Predsa len, bolo to obdobie v spoločnosti, ktoré nebolo veľmi katolíckej viere naklonené ...

V tom čase komunistického režimu teologické fakulty neboli v ponuke pre výber vysokých škôl študentom. Ja som podal prihlášku cez FÚ Prešov. Oficiálne

som musel mať vybranú vysokú školu, najprv to bola právnická fakulta – kvôli latine a keď nám ju zrušili tak som podal prihlášku na lesnícku – drevársku fakultu do Zvolena. Na tie školy som samozrejme neplánoval ísť ba dokonca, keď sa dozvedeli na škole cez ŠTB, že som podal prihlášku na teológiu tak ma vylúčili zo SZM. Moje kolegyne mi povedali, že po vylúčení nemám šancu byť prijatý na žiadnu VŠ. Ja som im odpove-

KŇAZ JE MOSTOM MEDZI BOHOM A ČLOVEKOM

dal, že mne je to úplne jedno. Moji rodičia súhlasili s mojím rozhodnutím stať sa kňazom.

V akých farnostiach ste pôsobili predtým, než ste prišli do Krivian? Spomíname si na svoju prvú farnosť?

Za kňaza som bol vysvätený 15. júna 1986 v Banskej Bystrici. Moje prvé miesto bola kaplánka v Humennom od roku 1986 – 1989. V roku 1989 som dostal prvú farnosť Papín. Po revolúcii v roku 1992 som dostal pod správu aj farnosť Medzilaborce do roku 1997. Od roku 2003 mi pán biskup zveril farnosť Lúbotín. Tam som bol 5 rokov do roku 2008. V roku 2008 som bol preložený do farnosti Lipovce. Odtiaľ po 15 rokoch som prišiel sem do Krivian.

Na Vašich kázňach ste niekol'kokrát hovorili o chápaní sveta, jeho vzniku, logickom vysvetlení podstaty sveta, teda o gnozeológií. Dá sa, podľa Vás, vysvetliť vzťah kňaza s Bohom a vzťah laika s Bohom?

Kňaz je mostom medzi Bohom a človekom.

Robí viera človeka lepším?

Samořejme ale musí mať svoje atribúty.

Je o Vás známe, že máte blízko ku prírode a ku skautingu. Ako ste sa dostali ku skautskému hnutiu a v čom vidíte jeho prínos pre dnešných mladých ľudí?

V roku 1968 som začal navštěvoval ZDŠ v tomto čase za pána Dubčeka bol skauting obnovený a mo-

hol sa stať skautom každý žiak. Mal možnosť vybrať si bud' byť pionierom alebo skautom. Žiaľ v treťom ročníku, keď som sa chcel stať skautom ako moji starší kamaráti, skauting bol štátnej mocou opäť zrušený. Skauting aj napriek tomu fungoval v ilegalite. Skauting založil lord Baden Powel – BiPi. V tom čase boli v ilegalite trampske a indiánske spoločenstvá tzv. osady ktorých duchovným otcom bol pán Setton autor knihy Lesná múdrost'. On uviedol do praxe tzv. Wood craft. Poznal a komunikoval som s tými spoločenstvami. Do slovenského skautingu som sa zaregistroval až, ako kňaz v Lúbotíne v roku 2003. Potom som sa každoročne registroval do roku 2018. Skauting je veľmi dôležitý pre vývoj a vývin mladého človeka v duchovnej a fyzickej oblasti. Pomáha mu nájsť si povolanie, vie sa postarať sám o seba, vie sa orientovať v prírode...

V súčasnosti panuje verejná mienka, že spoločnosť sa stáva čoraz viac sekulárnu, že ľudia „odpadávajú“ od vieri, nevedú k nej už svoje deti od narodenia, stávajú sa individualistami, pričom tvrdia, že

ekumenu a komunitu nepotrebujú. Vnímate tento fenomén aj Vy ako kňaz? Skutočne sú kostoly prázdnejšie?

Áno, vnímam to a je to pravda. Ľudia dnes Boha nepotrebujú. Sú konzumenti súčasných „dobier“ v ktorých žijeme. Ale to sa možno zmení ak narazíme na rôzne krízy, ktoré sa na nás valia.

Časopis bude do krivianskych domácností distribuovaný tesne pred začiatkom pôstneho obdobia. Čo by ste chceli ľuďom v našej farnosti v tomto období odkázať?

Metanoia – vnútornú premenu zmyšľania. Uvedomiť si nevyhnutnosť prijať Boha, ako milujúceho Otca a uznať si svoju hriešnosť a nedokonalosť.

OBRÁZKY Z KRIVIAN

V súčasnej fotografii sme našli krásne spomienky

Mgr. Mária Horváthová

Od posledného vydania občasníka, na profile facebookovej skupiny Obrázky z Krivian pribudli veľmi vzácne a zaujímavé fotografie. Sme radi, že členovia uverejňujú nielen historické ale aj súčasné zábery našej obce. Napokon každá fotografia sa raz stane súčasťou histórie.

Veľmi aktívnym členom, v tomto čísle ho spomenieme hneď niekoľkokrát, je pán Milan Novic-

ký, ktorý nás pravidelne poteší príspevkom z rôznych kútot našej krásnej dediny. V novembri nám fotografiemi z miestneho sipanca pán Novický pripomenal, ako málo stačilo našim predkom k životu. A ako sám napísal : „V jednoduchosti je krása.“

Meniace sa ročné obdobia majú svoje čaro a naše okolie nás vďaka prírodným zmenám teší krásnymi scenériami. Fotografie zamrznutého

mlynského kolesa, ktorých autorom je opäť pán Novický sú očarujúce. A pri takomto pohľade sa človek zamyslí nad tým, akú má príroda moc.

V skupine pribudlo aj mnoho nových členov. Jedným z nich je pán Ľubomír Juruš, ktorý okrem iného uverejnil krásnu fotografiu „Tancujúcej vrby“, ktorú môžete vidieť v blízkosti mlyna. Pán Juruš k tejto fotografií pridal aj popis zo svojho profilu. Z neho

vyberáme: „...táto vrába je jednou z posledných v okolí Vodného mlyna v podobe srdca pripomína tancujúcich milencov...“. Veľmi nás zaujal aj text piesne, ktorou pokračuje popis fotografie:

Píštalôčka

Zo smutnej vráby
vypłakaná
Éj, nebudem ja veru,
nebudem
Čakať do samého rána
Vystrúham si rezké nôty
veru
Aby mi pískala rezko
Pieseň dávno nemú

Ref.

Éj, zapískam si veru
Čo sa hrđlu ráči
Kým sa mojej milej
Kým sa nezapáči
Éj, zapískam si veru
Čo sa hrđlu ráči
Kým sa mojej milej
Kým sa nezapáči
Píštalôčka moja,
ešte nepísaná
Éj, bodaj by ta, bodaj
stískal v náručí do rána
Šuhaj hrdý, šuhaj hrdý
Nech sa z nej smútok
Konečne vyvŕbi

Ref.

Éj, zapískam si veru
Čo sa hrđlu ráči
Kým sa mojej milej
Kým sa nezapáči
Éj, zapískam si veru
Čo sa hrđlu ráči
Kým sa mojej milej
Kým sa nezapáči

(zdroj: Ľubomír Juruš)

V komentároch sme znova vďaka pánovi Novickému našli aj súčasnú fotografiu vŕby. Tu sme mohli porovnať ako sa príroda počas ročných období mení.

Ako nadšenci našej dedinskéj histórie sme sa veľmi potešili v skutku vzácnej fotografií, ktorú uverejnil pán Marián Huňady. Môžete na nej vidieť zničený úsek železnice z roku 1946, ktorý bol provizórne upravený. Nachádza sa tesne za zastávkou Krivany smerom na Pusté Pole. V súčasnosti je to miesto tunela pod železnicou pri Bažove.

Mnoho príspevkov a predovšetkým komentárov pribudlo v posledný

deň roku 2022. Náš poslanc Jozef Ištvan uverejnil fotografiu skupiny Krivancov, ktorí sa zúčastnili yystupu na Homôlku. Pod týmto príspevkom sa blahoprajným komentárom pripomemul náš rodák Miroslav Timko žijúci v Čechách: „Šumne Krivjanci, pozdravujem z Čechoch, nech še vam dari v novim roku a veľo zdravička a kuščičko ščesca a Božeho požehnaňa“. Dôkazom, že táto skupina nás spája s Krivancami žijúcimi aj mimo obce či krajiny je aj potešujúci pozdrav Zuzany Mišekovej z Taliánska: „Pozdravujem zo Sardegna (IT) veľa zdravička a šťastička Krivancom.“

Značná časť príspevkov v „Obrázkoch z Krivian“ bola venovaná okolitej krievianskej prírode. Pohladeňom na dušu je ako napísal pán Novický: „Ranni vichod slunečka nad našim valalom..“ K tomu niet čo dodáť. Ved' posúdte sami!

Nesmierne nás teší, že tieto príspevky potešia mnohých sledovateľov, ktorí ich často pozitívne komentujú. Viacerí v nich nájdú svoje spomienky z detstva a to nás len utvrdzuje v tom, že vytvoriť túto skupinu bolo veľmi dobrým rozhodnutím. Toto cestou chceme podákať za každú fotografiu, príspevok či milý komentár a tým povzbudiť k ďalšej činnosti v skupine.

Zo života našej školy

Mgr. Mária Kromková

Aktuálny školský rok 2022/2023 v našej zelenej škole je (nie len) v znamení rýchleho tempa a školského zvonenia, ale aj množstva školských i mimoškolských podujatí. Krátke exkurz do života školy za prvý polrok ponúkame v tejto rubrike.

V septembri do základnej školy nastúpilo 194 žiakov prvého až deviateho ročníka a 39 detí materskej školy. Do školského klubu detí sa prihlásilo 26 detí. Svoje záujmy a talenty môžu rozvíjať v 12 záujmových útvoroch a projekte Dajme spolu góľ. Prvé septembrové dni boli (nie len) o distribúcii antigénových samotestov pre rodičov, ktorí prejavili záujem otestovať deti pred príchodom do školy, ale aj o absolvovaní teoretickej

i praktickej prípravy na didaktické hry a cvičenia v prírode či protidrogovej prednášky Pravda o drogách (www.bezdrog.sk). Záver septembra patril oblúbenej zábave žiakov prvého stupňa – Šarkaniáde a netradične (po pandemických obmedzeniach) aj plaveckému výcviku pre žiakov piateho až ôsmeho ročníka v krytej plavárni na Drienici.

Október už tradične venujeme úcte k starším ľuďom. Žiaci školy si ich v kultúrnom dome uctili kultúrnym programom a darčekmi, ktoré vyrobili deti v školskom klube, ale aj návštevou denného stacionára. Aj tento rok bola škola súčasťou predvianočného projektu či zbierky *Kolko lásky sa zmestí do krabice od topánok?* Do domovov dôchodcov sme poslali 50 krabíc, ktoré vyčarili počas Vianoc úsmev na tvárich starkých. V tomto mesiaci sme zrealizovali zaujímavé edukačné projekty – projekt Hovorme o jedle, Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice 2022 či Záložka do knihy spája školy, kde bola našou partnerskou školou Základná škola v Kamenici pod Vtáčnikom. Naši žiaci vyrobili pre kamarátov

70 záložiek. Súčasťou projektu Hovorme o jedle boli tematické súťažno-vzdelávacie aktivity, výtvarná súťaž Chutné maľovanie, literárna súťaž Záleží na tom, čo viem o potravinách a fotografická súťaž Očami gurmána. Deti školského klubu pripravili pre spolužiakov ovocno-zeleninové taniere. „Najzaujímavejšie“ podujatie našej školskej knižnice bolo v znamení cestovania po krajinách Českého východu. Súčasťou podujatia boli aktivity spojené s knihou, ale najmä beseda pre žiakov s paní Dominikou Sakmarovou, sinologičkou, blogerkou a autorkou dvoch kníh pre deti – Mačací kožuch a táva pri Čínskom mýre a Kórejskej halušky. Žiaci so záujmom počúvali cestovateľské zážitky a príbehy našej hostky z Južnej Kórey, Číny či Taiwana. Najkrajšie príbehy lásky z knižnice videlo 21 žiakov v Mestskej galérii v Lipanoch, ktoré pripravili študenti gymnázia v štyroch jazykoch pri príležitosti Eu-

rópskeho dňa jazykov. Každoročným jesenným podujatím v škole je jablčkové vyučovanie, hry a tvorivé dielne v rámci Jablčkového dňa, ktorý je zavŕšený Jablčkovým behom v centre obce. (V kategórii deti s rodičmi vyhrala aj tento rok rodina Karabašovcov.) Deti školy sa zapojili 18. októbra do kampane za mier Milión detí sa modlí ruženec. Aj tento rok nás navštívilo bábkové divadielko Gašparko s rozprávkou O Červenej Čiapočke pre deti materskej školy a žiakov 1. stupňa. V novembri v rámci Týždňa vedy a techniky Škola hrou pripravila pre žiakov hravú a interaktívnu Chemickú šou, v ktorej prepojila chémiku s bežným životom. V rámci Európskeho týždňa proti drogám sa žiaci zúčastnili turnaja vo florbole. Desať žiakov školy si vyskúšalo svoje vedomosti v súťaži Ypsilon – Slovina je hra. Prvýkrát sa žiaci školy zúčastnili aj informatickej súťaže IBOBOR, v ktorej sme mali piatich úspešných riešiteľov. Svoje vedomosti si 15 žiaci preverili v školskom a okresnom kole Technickej olympiády. Súťažili sme aj v Geografickej olympiáde a Olympiáde v anglickom jazyku, Expertovi a Všetkovedkovi, matematickej Pytagoriáde, Maksovi a Šalianskem Mat'kovi. Máme šikovných a tvorivých žiakov, ktorí dokážu s pomocou rodičov vyrobiť nádherné modely Zeme i Slnečnej sústavy, ale aj vlastný papier.

December bol o Červených stužkách a boji proti AIDS, ale aj o Mikulášskom všeličom pre deti ŠKD, o návšteve sv. Mikuláša a jeho pomocníkov a najmä o Vianočnej akadémii pre rodičov a verejnosť, súčasťou ktorej bola aj burza žiackych výrobkov a vianočné občerstvenie a punč, ktoré pripravili pre hostí zamestnankyne školskej jedálne. Škola okrem telesnej a pohybovej výchovy podporuje aj regionálnu výchovu, v rámci

ktorej naši piataci mali doteraz možnosť navštíviť Centrum ľudovej kultúry, spoznať originálny hudobný nástroj gajdicu, ktorú predstavila gymnazička Antónia Gernátová, či oboznámiť sa s prvkami krivianskeho kroja vďaka pani Irene Gernátovej.

Január 2023 je nielen o hodnotení polročnej práce žiakov, ale aj o zimných radovánkach a lyžiarskom kurze pre našich siedmakov, ôsmakov a deviatakov v zasneženom Ždiari v Tatrách, ale aj o príprave na februárový fašiangový karneval v telocvični školy. O dianí v škole sa dozviete na stránke školy a v školskom časopise Krivý Jany. Ďakujem rodičom, zriaďovateľovi školy, občianskemu združeniu ZRPŠ Krivany za pomoc a podporu našich aktivít a všetkým želám veselé fašiangy.

(Ne)legálne skládky odpadu v Krivanoch

Ing. Vladimír Kuchár

Pred nedávnom bola v obci „zistená“ veľká nelegálna skládka odpadu v objeme cca 380 ton, zhodou okolností v blízkosti osady, kde žije marginalizovaná rómska komunita (MRK). Problém bol na stole odboru životného prostredia Okresného úradu v Sabinove a následne bol šetrený aj orgánmi činnými v trestnom konaní. Týmito orgánmi bolo zistované, že vlastník, správca resp. nájomca urobil všetky opatrenia, aby zamedzil takému konaniu, prípadne že tak neurobil, aby mal z toho majetkový prospech. Smutné je, že vinník či vinníci sú neznámi. Nakoniec to dopadlo celkom „dobre“. Majitelia pozemkov, na ktorých sa väčšia časť nelegálnej skládky nachádzala, neboli zodpovednými za jej vznik. Kedže pôvodca skládky neboli zistený, bremeno likvidácie skládky padlo našťastie na obec a nie na majiteľa pozemku.

V súčasnosti je ekológia a životné prostredie na popredných miestach záujmu štátu a EÚ. Pred niekoľkými dekádami v obci ľudia doma chovali hospodárske zvieratá, ktoré „bioodpad“ ekologicky likvidovali. Dnes doba pokročila, chov hospodárskych zvierat bol výrazne zredukovaný, ručné kosy a „ekologicke kosačky“ nahradili benzínové, „plug-in“ elek-

trické či akumulátorové s pojazdom, bez pojazdu, so zberným košom a pod. A tu nastáva problém, čo s bioodpadom. Tento článok, žiaľ nie je iba o produkciu bioodpadu, ale aj o stavebnom odpade, komunálnom odpade a do konca aj o „živom“ odpade, ktorý končí bohužiaľ mimo miest, ktoré sú určené na jeho skládkovanie či likvidáciu.

Aj napriek tomu, že obec vydala nariadenia v súlade so Zákonom o odpadoch, niektorí ľudia radšej volia technologicky najjednoduchší spôsob ako sa odpadu zbaviť, a to vyviest' ho niekam inam, hľavne mimo svojho dvora alebo pozemku. Bohužiaľ, takto končí na „území“ niekoho iného. Výsledkom tohto počinu je pekne pristrihnutý živý

plot, prakticky orezané ovocné stromy a skoro anglický trávník. Štatisticky sa tak deje na jar (lístie a konáre), v lete (tráva) a v jeseni (zvyšky po produktoch, ktoré nám dala záhrada). Bohužiaľ sa ľudia neštítia vyviezť aj stavebnú sut', ba dokonca sa zbaviť aj „skoro“ domáceho miláčika – šteniat či mačiat.

Mám osobnú skúsenosť s ľuďmi, ktorí sa takto zbavovali nepotrebného a toho, čo im prestalo slúžiť. Je smutné, že tito ľudia reagujú dosť asertívne, ba

až agresívne:

„A čo, to je tvoj pozemok?“

„Čo je tá do tohol!“

„Ved' sa to rozloží a zhniye to.“

„A ty si kto?“

„Ja som si myslela, že je to štátne.“

„Však je to aj tak zanedbané.“

„Myslím si, že je tu takého to bordelu dosť.“

Áno, každý si chráni to svoje, tak isto si chránim

„Po búračkách, či prestavbách, po upratovaní, len keď už mám na dvore poriadok.“ Foto: autor

svoje aj ja. A každý by si mal uvedomiť, že chrániť je potrebné aj to, čo je obecné či verejné. Zbavenním sa „môjho“ odpadu vyvezením, alebo vysypáním niekom inam, ale hlavne mimo môj dvor či môj pozemok som spôsobil problém niekomu inému. Položme si otázku: Ako by som reagoval, alebo čo by som urobil, keby som jedného pekného dňa zistil,

že mi na dvore, na pozemku niekto „vyrobil“ problém vo forme nelegálnej skládky?

Nechcem, aby tento článok vyznel iba negatívne a prezentoval nerestu Kriviancov, ale aby sa zmysleli nad svojimi počinmi a začali využívať legálne spôsoby likvidácie odpadov a nespôsobovali problémy iným. Nedá mi tu nespomenúť aj občanov, ktorým naopak záleží na životnom prostredí, z prechádzok sa vracajú s plnými taškami odpadkov, dávajú ho tam kam patrí, takýmto osobám patrí moje podakovanie.

Na záver si neodpustím ešte jeden postreh. Pred koncom roka, cestou smerom do Lipian, som si všimol, že v blízkosti osady (MRK) opäť začína vznikať (nelegálna) skládka odpadu...

Ľudia sa zbavujú rôzneho odpadu, dokonca aj „živého“.

Foto: autor

slávime a srdcia láskou znejú,
vďačnosť nám ladí duše tón
a ústa pieseň slávy pejú...
Ó, zručte harfy, zaznej zvon
a všetkých vtáčat milé hľasy
spievajte spolu pieseň dnes.
Výčarte akord nežnej krásy,
aký len anjel v nebi hráva

a všetci pejte:
**sláva, sláva – kaplnke Panny Márie -
sláva, ples !**

Podobnú kaplnku ako máme v Krivanoch nikde v okolí nenájdete, hovorí nás duchovný otec

**Bc. Mária Kromková
a za rodinu profesora Ďuricu,
súrodenci Cecília Felberová a Ján Ďurica**

Uplynulý rok bol pre našu obec výnimcočný aj z duchovného hľadiska. V októbri sa počas slávnostnej svätej omše požehnala kaplnka zdobiaca areál nášho kostola. Vzácnou dominantou kaplnky je socha Panny Márie, ktorá bola zakúpená vďaka štedrému finančnému daru nášho významného rodáka, pána profesora Milana Stanislava Ďuricu. Pán profesor sa v auguste dožil úctyhodného veku 97 rokov a aj nadálej aktívne podporuje rozvoj svojich milovaných Krivian. Vrúcaný vzťah ku Krivanom majú aj súrodenci pána profesora, sestra Cecília Felberová a brat Ján Ďurica, ktorí slávnosť požehnania kaplnky bližšie opisujú v nasledujúcich riadkoch.

V nedeľu 16. októbra 2022 sme sa v Krivanoch zúčastnili slávnostnej svätej omše. Súčasťou tohto eucharistického slávenia bolo požehnanie kaplnky Panny Márie, postavenej v areáli kostola, z finančného daru kňaza, saleziána profesora Milana Stanislava Ďuricu, ktorý tento dar venoval svojej rodnej farnosti. Kedže prof. Milan Stanislav Ďurica sa zo zdravotných dôvodov nemohol zúčastniť a celebrovať túto slávnostnú svätú omšu, celebroval ju jeho synovec, salezián, kňaz Dominik Felber a koncelebrovali šiesti kňazi vrátane veľadôstojného pána dekana doc. ThDr. Petra Sedláka, PhD.

Túto svätú omšu sme prezívali s hlbkou úctou a dojatím. V myслиach sa nám vynárali spomienky na chvíle, ktoré sme s našimi drahými rodičmi prežili v malom, ale útulnom krivianskom kostolíku, kedže naša drahá mamička, nebohá Cecília Ďuri-

cová, bola vernou ctiteľkou Panny Márie a k jej uctievaniu viedla všetky svoje deti. Preto sme s veľkou radosťou prijali rozhodnutie nás-ho drahého najstaršieho brata darovať takýto dar svojim rodákom.

Sme nesmierne vďační veľadôstojnému pánovi farárovi Mgr. Františkovi Kačovi za to, že v pomerne krátkom čase svojho pôsobenia v krivianskej farnosti dal postaviť srdcu i duši lahodiace dielo. Podľa otca duchovného má kaplnka veľký prínos pre našu farnosť: „Tak pre mňa ako aj pre obec a pre každého človeka, kaplnky, kríže, posvätné miesta a miesta poklony majú dôležitú úlohu pre povznesenie ducha a vyprosenie si Božej milosti a pomoci. Podobná kaplnka sa v okolí nenachádza, aspoň o tom neviem. Je moderná a výnimočná tým, že je prehľadná z každej strany.“

Veľká vďaka patrí aj kurátorovi Karolovi Dlugošovi a všetkým, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom pričinili o výstavbu kaplnky. Radostou naplnení a duchovne posilnení sme odchádzali z tejto vzácnnej slávnosti s presvedčením, že našej Nebeskej Matke budú vzdávať úctu nielen krivianski veriaci, ale aj každý návštěvník tejto farnosti.

Laudetur Jesus Christus ! Pochválený bud' Ježiš Kristus!

ZO ŽIVOTA NAŠICH FOLKLÓRISTOV

Mgr. Patrícia Bujňáková

Pre folklórnu skupinu bol predošlý rok oveľa pestrejší ako roky predtým. Znovu sa rozbehli všakovavé folklórne akcie a my sme tam samozrejme nemohli chýbať. Kto aspoň raz vystupoval na pódiu vie, že v pozadí je toho oveľa viac. Aj my sme toho zažili veľa na pódiu, ale aj mimo neho. Podľa sa pozrieť ako vyzeral nás rok 2022.

JAVISKO

Spoločenský život sa konečne rozbehol a my sme našimi vystúpeniami mohli urobiť radosť ľudom na rôznych podujatiach. Celý rok nás sprevádzala scénka podľa predloh

Jána Lazoríka, „Mlackoši na panščíne“. Staršia generácia si tak pospomínila na „mlacene v zime v stodole“ a mladší členovia si vyskúšali prácu s „cepami“či „vrecinkom“. Hlavnou myšlienkom však nebola práca, ale to, ako sa ľudia aj napriek neľahkému životu vedeli vynájsť a piesňou a tancom spesiti každý deň. Táto scénka bola prezentovaná nie len u nás na Hornotoryskom folklórnom festivale Jána Lazoríka, ale aj na folklórnom festivale O gajdicu Andreja Mizeráka v nedalekej Lúčke, na 28. ročníku Sotáckeho folklórneho festivalu v Jasenove, na

Ľubovnianskom jarmoku a scénku si užili aj zamestnanci Tatravagonky a.s. Poprad na svojom koncorčnom večierku. Neoddeľiteľnou súčasťou každého vystúpenia boli spevy žien aj mužov.

Malá časť z nás, sa zúčastnila jedinečného podujatia Deň kroja v Banskej Bystrici. Milovníci folklóru nás mohli vidieť aj v relácii Kapura, kde sme odprezentovali scénku s názvom „Na Michala na košaru“, ktorá sa natáčala tu v našej obci. Nechýbali sme pri oslavie Dňa matiek ani na Kultúrnom lete v Olšove, dokonca ani pri rozlúčke s kňazom Jozefom,

který bol povolaný slúžiť v inej farnosti. S blížiacimi sa vianočnými sviatkami sme si pre vás na Vianočnú besiedku, ktorá sa konala v Základnej škole s materškou školou v Krivanech, pripravili tradičné jasličky a zopár kolied a vinšov. Tie sme prišli zaspievať aj malému Ježiškovi k jasličkám do nášho kostolíka.

ZÁKULISIE

Táto časť je vždy pestrejšia, veselšia, ale občas aj náročnejšia ako prezentácia na javisku. Okrem skúšok, ktoré sa konali každý štvrtok, sa nám v auguste podarilo za finančnej podpory obce Krivany zorganizovať sústredenie s odbornými lektormi, ktorí boli Mgr. art. Agáta Krausová ArtD. a Ing. Mgr. art. Slavomír Ondejka. Na tomto veľmi prínosnom a veríme, že nie poslednom sústredení, sme spolu s lektormi pracovali na zlepšení javiskového prejavu a tanecnej techniky. Toto sústredenie bolo veľmi obohatujúce. Lektori nám odovzdali vzácné rady, no ešte vzácnejšia bola ich individuálna práca s každým členom skupiny, ktorú si veľmi ceníme.

Udialo sa aj zopár významných udalostí v súkromí našich členov. V septembri do stavu manželského vstúpili Mária a Jakub Kocúrkovi. Prajeme im všetko dobre na ich spoločnej ceste životom. Pribudlo nám aj zopár nových nasledovníkov. V priebehu augusta, septembra a októbra sa našim členom narodili *trojoprobici* Šimon, Matej, Jakub i jedna dzivečka Noemi. Už teraz sa tešíme na chvíle, kedy budú po našom boku spievať a tancovať na javisku. „Ej, jak jím budu noški virgac. Počkajce paru ročki a uvidzice. Lem nej rošnu a su zdrave.“

Celoročnou aktivitou nášho vedúceho Mgr. Antona Lazoríka bola práca na publikácii s názvom DVOJGAJDICA ALEXANDRA GERNÁTA – Svetový unikát z Krivian. Na jej zdrode spo-

lupracoval s rodinou Gernátovou, vrátane Alexandra Gernáta, ktorý je zhodnotiteľ tohto skvostu. Publikácia vznikla za finančnej podpory z Fondu na podporu umenia. Jej predpredkladaný termín uvedenia do života je január 2023. Veríme, že to bude veľmi zaujímavé čítanie.

A ČO V NOVOM ROKU?

Každoročne sa konajú podujatia, ktoré sú už priam tradíciou. Takým bude tohto roku aj 30. ročník Hornotoryského folklórneho festivalu, ktorý sa bude konať 29. júla. V tento deň oslávime 55. výročie vzniku našej Folklórnej skupiny Jána Lazoríka Krivany - Torysa. Dúfajme, že nám plány nič neskríži a my sa v auguuste zúčastníme plánovaného zájazdu do Ohridu v Makedónsku.

Tešíme sa na nové zážitky, ktoré nám prinesie rok 2023 a Vám všetkým prajeme, aby rok 2023 bol pre Vás lepší, zdravší, radostnejší a pokojnejší ako tie predošlé.

Rubrika

Jána Lazoríka

alebo „Obrazki od ľegendi zo starej dzedzini“

Mgr. Katarína Ščisláková

Po vianočných sviatkoch tradične prichádza obdobie, ktoré ľudovo v slovenských regiónoch nazývame ako fašiangy. Toto obdobie začína od sviatku Troch kráľov (6. január) a trvá do Popolcovej stredy. Kedže sviatok Popolcovej stredy je pohyblivým sviatkom, trvajú preto fašiangy časovo v niektorých rokoch kratšie alebo dlhšie. Pre ľudí v minulosti bolo obdobie medzi vianočnými sviatkami, a pred veľkým pôstom príjemným spestrením. Usporadúvali sa spoločné páračky, zabíjačky a svadby, ktoré sprevádzali hry, zábavy, obchôdzky masiek a muzik po dedine.

V zimnom fašiangovom období sa počas páračiek (drápačiek) zišla väčšia skupina žien. Zvyčajne to boli ženy a dospevajúce dievčatá z dediny, susedky a príbuzné, ktoré sa schádzali v jednej domácnosti. Išlo o formu výpomoci, kde sa spoločne páralo perie z doma chovanej hydiny, gazdinej do chystanej výbavy pre dcéru alebo pred krstinami. Páralo sa do neskorych večerných hodín. Po práci boli ženy gazdinou pohostené pálenkou, koláčmi a sušeným ovocím. Keď nehrzoilo rozfúkanie peria, prichádzali do domu mládenci a potom sa mládež zabávala piesňami a tancami.

Fašiangové zabíjačky boli pracovno-spoločenská príležitosť pri zabíjaní a spracovaní ošípanej. Na túto činnosť porázky sa volal mäsiar alebo človek, ktorý mal so spracovaním mäsa skúsenosť. Pri udalosti zabíjačky sa usporadúvala hostina. Domáci

na ďnu zvyčajne pozývali rodinu, susedov i známych. Podávala sa ovarová polievka, zabíjačková kaša, jaternice, krvavničky, ovar, pečené mäso, zabíjačková kapusta s mäsom. Zvykom bolo obdarovať kusom mäsa a jaternicami príbuzných, susedov a známych. Tí sa rovnako odplatili, keď sami zabíjali. Dodnes sa v mnohých dedinách praktizuje tento zvyk.

Okrem zabíjačkových špecialít tiež k tradičným fašiangovým jedlám patria rôzne druhy vysmázaného pečiva ako sú šišky, fánky, pampúchy, kreple, grapne a iné. V minulosti ľudia verili, že konzumácia vaječných jedál a vyprážaného pečiva mala zabezpečiť rodine a hospodárstvu želanú prosperitu, ktorej základ a predpoklady sa vytvárali na začiatku jari. Roľníc-

**Autor maľby: Michal Trembač,
Fašiangový sprievod (1984)**

Zdroj: Webumenia, archív Východoslovenskej galérie

**Autor maľby: Michal Trembač, Fašiangy I.
(1986 – 1987)**

Zdroj: Webumenia, archív Tatranskej galérie

kych prác bolo v tomto období menej, preto bolo dostatok času i potravín na rôzne zvyky, zábavy a hostiny. Veľký vplyv na charakter fašiangových jedál mali stredoveké cirkevné nariadenia, keďže sa konzumácia mäsa, masti, vajec, mlieka, syra mala v nasledujúcom 40-dňovom pôste z jedálnička vylúčiť.

Počas fašiangových obchôdzok po dedine ľudia využívali masky. Masky zobrazovali tváre alebo hlavy ľudskej, zvieracej, mytologickej či démonickej bytosti. Ak je maska doplnená kostýmom zahaľujúcim celú postavu, označuje sa ako maškara. Použitie masiek na fašiangy bolo so zámerom privodiť prosperitu, poistiť úrodu, plodnosť hospodárskych zvierat aj ľudí. Masky môžu mať podobu zvieracieho (turoň, koza, koník) a ľudskú, niektoré majú zvieracie i ľudské črty (čert). Na svadbách, priadkach, zabíjačkách a vo fašiangových hráčach sa zväčša nosili zábavné masky. Najbežnejšie boli masky slamené a z obrátenej kožušiny, ktoré mali podobu medveda a deda, pričom namiesto kukly mávali aj kožušinovú náličnicu, alebo boli začiernené a dotvorené konopnými fúzami. Erotickú symboliku vyjadrovali komediálne postavy dedov, báb, žien s chlapom v koši na chrbte, preobliekanie mužov za ženy a naopak, za prespanky s detmi, ľahké alebo hrubé ženy či za svadobný páru. Strašidelné masky, ktoré v zmysle ochranej magie mali mať odpudzujúci vzhľad, zobrazovali väčšinou démonické bytosti.

Zvyky v závere fašiangového obdobia sú stopami staroslovanských agrárnych obradov predjaria až európskej karnevalovej tradície. Magicko-prosperitné úkony mali blahodarne pôsobiť na dobrú úrodu (ľanu, konopí, zemiakov). Posledné dni sa nazývali posledný fašank, bláznivé dni, šalone dni, ostatky, mjesopust, mjasnica. Vtedy sprievody mládencov obchádzali domy a tancovali osobitné fašiangové tance ako napríklad: tance na úrodu (pre konope, na ľan), ktorého charakteristickým prvkom boli výskoky, zdvíhanie a vyhadzovanie tanecníci do výšky; tance s klátkom priviazaným o nohu alebo okolo krku; tance s ražnami, v ktorých sa krúži a poskakuje okolo ražna zapichnutého do povaly alebo podlahy; ďalšie spontánne tanecné improvizácie maškár a ešte iné párové krútivé tance. Fašiangovníkom sa za obchôdzku ponúklo zajest', vypit' i peniaze, z vyzbieranej slaniny, klobásy a vajec si po obchôdzke robili hostiny. Boli zaužívané aj tam, kde sa obchôdzky nekonali. Konali sa tanecné zábavy, najmä vo fašiangový utorok ako posledná muzika pred pôstom, kde v závere za sprievodu clivej melódie sa niekde pochovávala basa.

Fašengi, fašengi, fašengovo časi...

Irena Gernátová a Mgr. Silvia Radačovská

Od Troch kraloch do Popolcovej stredy buli fašengi. Na „ostatne fašengi“ čiže tri dni pred Popolcovu stredu to vam bulo bars vešelo. Mlade še zešli po večaroch dze tadi po domoch. Pošpívali, potancovali ani domu neišli. No ňzaobešlo še to bez podneho figla a šmichu.

„Klam še zradzi sam.“ abo „Jag Bohu Kubo tag Buch Kubovi.“

Dzifčata še chceli pred parobkami vicahnuc, še dohodli, že upeču krepše a chlopci malí zabešteľovac fľašku vina. Dzifčata ich upeklí a skrili pred parobkami za pec. No ňeznali, že chlopci pres oblaček kukaju a te krepše im ukradli. Tag prišli do chiži a položili fľašku na stul a pitaju tote krepše podľa dohody. Dzifki krepše hľedali a kreploch nigze. Chlopci jich kučičko ponacahovali a nakočec še dzvere otvorili a stal tam šíkovni parobek i s krepľami v ruke. Naostatek šíckim šmakovalo i parobkom krepše i dzifkom vinko.

A žebi i vi viprobovali jaké tote krepše buli, prikladame paru receptoch. Upečce a dajce znac, či i vam še tag podarili jag nam! A kec budu tiraňski dobre, neskrice za pec, ale i do sušedoch odňešce.

Krepše

- 1kg viberovej muki
- 1 droždže
- suľ
- 5 PL krištaloveho cukru
- 4 dcl mlieka
- 4 vajca
- prašek do pečiva
- postruhana skurka z citrona
- 2 dcl oleja
- 1 vanilka

Hotove
krepše

Príprava
kreploch

Irena
Gernátová
peče krepše

Gruľove kreple

- pul kila muki hl. špecial i kus hrubej
- 25 dkg varenich gruľoch
- mlieko
- droždže pul kocky
- 2 vajca
- 5 dkg spraženeho masla
- suš
- rum
- obačic v orechoch abo v kakave

Richle tvarohove kreple

- 1 tv aroch /25 dkg/
- 25 dkg hladkej špec. muki
- 2 vajca
- 1 PL praškoveho cukru
- 1 ČL sodi bikarboni
- 2 PL rumu
- do paľcoch solí

Šicko spolu zhneceme, nechame postac,
rozvalkame a vikrajeme kreple. Vipražame na horucim oleju.

Dakedi bulo vecej starosci, češko še žilo, ale bulo i vecej radosci, znať še ľudze zabavici i bez internetoch a televiziji.

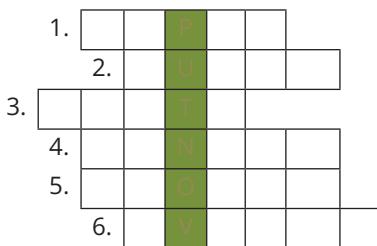
*„Chť ma zdrave, pokuj, chľeba,
ta ma šicko co mu treba.*

Tajnička v Šarišskom nárečí

Z našej tvorby

Nedaleko Krivian sa nachádza bývala osada (názov sa ukrýva v tajničke). Bola tam veľká krčma a voziareň, kde prievozníci nocovali a prepriahali si záprahy. Cez osadu prevážali tovar na krakovský Wawel. V ťažkých vojnových časoch tam ľudia hľadali aj útočisko.

1. Druh obuvi
2. Podšívka
3. Handra
4. Železná retáz
5. Batoh
6. Hovorit'

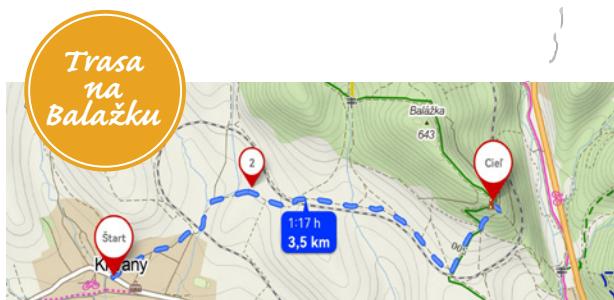
Skica Putnova,
autor: PaedDr. Gabriela Pellerová

Turistická prechádzka na Balažku

Patrik Štofanik

Tentokrát si predstavíme horský masív Balažka a okolie. Samotná rozhľadňa na Balažke vznikla za pomerne kontroverznej okolnosti. Mnoho ľudí tvrdí, že nemala byť ani na tom mieste, kde sa postavila. Ďalší hovoria, že mala byť vyššia. Niektorí kritizujú množstvo vyrúbaných stromov. Po kritike sa kompetentní snažili o kompenzáciu a vysadili nové stromčeky. Pravdu o výstavbe a okolnostiach sa už možno nedozvieme. Ostáva nám dúfať, že si nebudeme ako ľudia ničiť prírodu v prospech zisku, a nedajbože podvod.

Na oblúbenú rozhľadňu na Balažke sa vieme dostať z Krivian viacerými spôsobmi. Je to nenáročná túra vhodná aj pre deti a domáčich miláčikov. Na mape sú zobrazené príklady na trasy značené turistickými značkami (žltá/zelená), pričom zdatní turisti sa môžu vydať aj inými polnými cestičkami a chodníkmi. Zvlášt' zaujímavá je trasa okolo železničnej trate, kde možno prejsť po pod koľajnice na viacerých miestach tuneli, ktoré boli vybudované ako odvodňo-

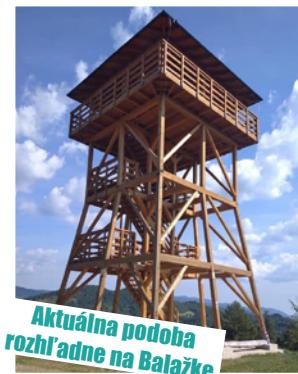

vacie kanály pre železničnú trať. Musíte byť ale opatrní, nakolko sa tam väčšinou nachádzajú mokré a šmykľavé kamene, a tiež sa určite zíde baterka, pretože v tuneloch je tma. Samotná spiatočná trasa trvá približne tri hodiny čistého času a vzdialenosť je zhruba 7 kilometrov.

Horský masív Balažka (643 m n. m.) je súčasťou Spišsko-sarišského medzi-

horia a je zaujímavý z viacerých pohľadov. Pod železničným náhonom v časti Balažka-Štrembroch bol v minulosti starý židovský cintorín. Vznik možno pripisať príchodu prvých židov z poľskej Haliche okolo roku 1813, pričom využívaný bol do konca 19. storočia. V súčasnej dobe sa nezachovala podoba cintorína a pripomína ho osadená informačná tabuľa. Masív lemuje železničná trať, ktorá vo východnej časti rozdelila skalu na tzv. „Malú skalu a Veľkú skalu“. Vytvorili sa tak dva základné turistické okruhy. Okruh Malej skaly ponúka vyhliadku od kríža ku ktorému sa dá dostať cez koľajovú trať, je tam malé ohnisko a pohodlné lavičky, ktoré vám poskytnú príjemný oddych a široký výhľad na okolitú krajinu. Nachádza sa tu aj talianska studnička, partizánske zákopy, posed

a informačné tabule. Okruh Veľkej skaly ponúka trasu hrebeňom Balažky, pričom obe trasy sú navzájom prepojené a majú viaceré body napojenia.¹

V októbri 2019 bola slávnostne otvorená vyhliadková veža. Rozhľadňa Balažka je umiestnená v nadmorskej výške 598 m n.m. a jej výška je 13,69 m. V decembri 2021 bol na najvyššom poschodi rozhladne nainštalovaný ďalekohľad. Návštěvníci pomocou jeho 25-násobného priblíženia môžu pozorovať scény na dosah ruky. Ďalekohľad umožňuje výhľady na celé okolie vďaka svojmu uchyteniu o podstavec, ktoré je plynulo otočné o 360 stupňov. Vďaka tomu sa stala rozhladňa ešte atraktívnejšia. Dodatočne boli v rozhladni umiestnené dva pníky (stupienky), ktoré umožnia výhľady ďalekohľadom aj detským turistom.²

Samotná rozhladňa ponúka výhľady na pohorie Čergov, Levočské vrchy a pri dobrej viditeľnosti aj Slanské vrchy.³

Železničná trať - technický skvost

Trať Lipany-Kamenica bola vybudovaná v rokoch 1872 – 1873. Je postavená bez tunela a využíva údolie rieky Torysa, ktoré sa v Lipanoch odkláňa od smeru na Orlov. Umelo sa tak rozvinula dĺžka trate, čo umožnilo nabratť nadmorskú výšku. Trať má v úvodnej časti tvar obráteného písma S. Naozaj pekný úsek trate je stúpanie z Lipian do horského úseku Balažka, prekonávajúci európske rozvodie. Z úmoria Čierneho mora sa železnicou dostanete do úmoria Baltského mora. Trať tu prekonáva stúpanie 17 promile dvomi 180 stupňovými oblúkmi. V tomto úseku je viacero priecestí, kde je znížená rýchlosť na 30 km/h. Celý železničný úsek od Lipian až po Plaveč je fotogenický a o skvelé fotky tu nie nádza.⁴

Železničné neštastie

Dňa 30. augusta 1944 pri neúspešnom atentáte parti-

zánov na nemecký transport prišlo o život osem cestujúcich osobného motorového vlaku smerujúceho z Lipian do Orlova. Išlo o nešťastnú náhodu, keďže nemecký transport mal vždy prednosť pred osobným vlakom. V tento osudný deň však nemecký transport meškal. Na trať vypravili osobný motorový vlak, ktorého rušňovodič neporozumel výstrahe partizánov a nadišiel na mínu. Bilancia strát bola hrozná: osem mŕtvych civilistov a deväť ľudí ranných. Na miesto neštastia sa dostavilo veľa miestnych obyvateľov. Zápis žandárskej stanice v Lipanoch z tohto dňa situáciu popisuje nasledovne: „V chotári obce Kriviany partizáni vyhodili do vzduchu osobný motorový vlak. Pritom zahynulo 8 ľudí a 9 bolo ľahko ranných.“ Dnes túto tragickú udalosť pripomína pamätník osadený na Veľkej skale.⁵

Je veľa krásnych miest v okolí Krivian, kde sa dostaneme peši a nádherné výhľady na prírodu nás dobijú energiou. Turisti tento efekt prechádzok v prírode veľmi dobre poznajú a určite by ho dopriali objavíť aj ďalším. Stačí chcieť.

³ <https://www.lipany.sk/12898/rozhladna-na-balazke>

⁴ Informačná tabuľa: Rozhladňa na Balažke

⁵ Informačná tabuľa: Rozhladňa na Balažke

¹ <https://www.severovychod.sk/vylet/masiv-balaazkla-s-novou-vyhliadkovou-vezou-rozhladnou>

² <https://www.severovychod.sk/clanok/atraktivnejsi-vyhlad-z-rozhladne-na-balazke>

Športová rubrika

Ing. Jozef Ištván

Vianočný detský futbalový turnaj

Vo štvrtok 29. decembra 2022 sa uskutočnil vianočný detský futbalový turnaj, ktorý prilákal do telocvične ZŠ s MŠ Krivany 16 detí z našej obce. Futbalové popoludnie začali deti rozvíčkou, po ktorej sa rozdelili do tímov a v duchu fair-play odohrali celý turnaj.

Zloženie tímov:

Team 1: Alex T., Slávko J., Daniel B., Dalibor Ž.,
 Team 2: Milan B., Matej S., Jozef K., Adam K.,
 Team 3: Nikolas Ž., Jozef K., Juraj K., Timotej R.,
 Team 4: Marko J., Jozef G., Šimon K., Richard K.,

Počas celého turnaja podávali chlapci vyrovnané výkony. Vítazstvo si odniesol Team 1 s rovnakým počtom bodov, no s lepším skóre ako druhé umiestnené mužstvo na turnaji Team 4. Tretie miesto obsadili chlapci z Teamu 2 a nepopulárne zemiakové (štvrťte) miesto Team 3. Všetci účastníci získali zlaté pamätné medaily, ktoré im budú pripomínať tento futbalový deň.

Po turnaji nasledovala súťaž v kopaní penált. Z víťazstva sa tešíl Jozef Kušnír, druhý skončil Milan Brenkus a najlepšiu trojku uzavrel Timotej Rímsky.

Miňo si pochutnáva na guláši, ktorý bol pripravený pre účastníkov turnaja a rodičov, ktorí prišli podporiť svoje ratolesťi

Spoločná fotografia detských účastníkov turnaja

Najlepší strelec turnaja
Slavomír Janič

Vianočný futbalový turnaj mládeže a dospelých

Hned po ukončení detského turnaja sa začal vianočný futbalový turnaj pre dospelých a mládež, kde zavítalo 22 účastníkov, ktorí sa rozdelili do 5 tímov.

Zloženie a názvy tímov:

Podľo: Marek N., Rastislav K., Damián P., Lukáš G., Jozef Alexander T.

Langošáre: Samuel I., Jakub B., Adam D., René K., Štefan K.

HSV: Martin G., Peter Š., Roman T., Kevin T.

Hadi: Patrik Š., Martin Š., Miloš I., Jozef I.

Fifa Team: Slavomír B., Marcel Č., Vlado B., Mikuláš H.

Celý priebeh turnaja sa niesol vo veľmi príjemnej a priateľskej atmosfére so skvelými športovými výkonmi bez zranení.

Z víťazstva sa napokon tešil tím HSV, druhé miesto obsadil Fifa Team a najlepšiu trojku uzavrel tím Hadi.

V súťaží v kopaní penált sa najlepšie darilo Patrikovi Štofaníkovi, ktorý sa vo finálovom súboji v penaltách stretol s Adamom Dlugosom.

**Spoločná fotografia účastníkov
Vianočného futbalového turnaja**

Vianočný volejbalový turnaj

Deň pred Silvestrom sa 30. decembra 2022 v telocvični ZŠ s MŠ Krivany konal tradičný vianočný volejbalový turnaj, na ktorý prišlo 6 tímov (40 účastníkov). Na turnaji sa zúčastnili predovšetkým „domáci“, Lipianci a tím z Brezovice. Súboje o víťazstvo v turnaji prebiehali do neskorého večera v pohodovej vianočnej nálade. Hralo sa na dva víťazné sety do 20 bodov, v prípade remízy sa rozhodovalo o víťazovi v treťom skrátenom sete do 15bodov.

**Spoločná fotografia účastníkov
Vianočného volejbalového turnaja v Krivanoch 2022**

Vítazmi sa stal tím Hviezdy, bez jedinej prehry, druhé miesto obsadil tím Pavúky a trojicu najlepších uzavrel tím No name.

V rámci turnaja sa tiež udeľovala cena za najlepšieho hráča turnaja, ktorú si odniesol Milan Timko ml. Najlepšou hráčkou turnaja sa stala Renáta Priputenová Spišáková.

Jednotka Dobrovoľného hasičského zboru obce – **DHZO**

Ing. Erik Grega

Od posledného príspevku v Krivianskom občasníku uplynul už nejaký ten čas, a preto sme sa rozhodli priblížiť Vám činnosť jednotky nášho dobrovoľného hasičského zboru.

Hneď na úvod je ale potrebné uviesť, že existuje podstatný rozdiel medzi DHZ – dobrovoľným hasičským zborom ako takým a DHZO – dobrovoľným hasičským zborom obce.

Dobrovoľný hasičský zbor – DHZ

- je základnou organizačnou jednotkou štruktúry Dobrovoľnej požiarnej ochrany SR (DPO SR). Členom DPO SR, a teda aj DHZ, môže byť občan SR, ktorý dovršil 15. rok veku, platí členský príspevok, zúčastňuje sa výročnej členskej schôdze a vykonáva činnosť vyplývajúcu z členstva. Členom DHZ môže byť aj občan mladší ako 15 rokov, ale členom DPO SR sa stáva až po dovršení 15. roku života.
- DHZ pôsobí najmä na úseku protipožiarnej prevencie – vykonáva preventívne protipožiarne kontroly, vychováva deti a mládež, organizuje spoločenské podujatia, zúčastňuje sa, prípadne aj organizuje hasičské súťaže pre deti, dorast alebo dospeľých, atď.

Dobrovoľný hasičský zbor obce – DHZO

- je hasičská jednotka zriadená obcou v zmysle zákona 314/2001 Z.z. o ochrane pred požiarmi, ktorej úlohou je zdolávanie požiarov a vykonávanie záchranných prác.

- členom tejto jednotky sa môže stať iba osoba staršia ako 18 rokov, združovne spôsobilá a spôsobilá na právne úkony. Väčšinou je člen DHZO aj členom DHZ, ale nie je to pravidlo.
- každý člen DHZO musí absolvovať Základnú prípravu členov v rozsahu 40 hodín a ktorá sa končí teoretickou a praktickou skúškou člena pred komisiou.

DHZO Krivany

Naša jednotka DHZO sa momentálne skladá z 12 členov, ktorí sú zaradení do jednej z nasledujúcich funkcií:

- veliteľ jednotky
- technik - strojník
- hasič

Každý jeden člen jednotky absolvoval už spomínanú **Základnú prípravu členov jednotiek**. K tomuto školeniu absolvoval veliteľ jednotky **Špecializovanú prípravu veliteľov DHZO**. Technici-strojníci absolvovali **Zdokonaľovaciú prípravu zameranú na strojné služby a obsluhu generátora elektrickej energie**. Členovia majú za sebou aj ďal-

Zdokonaľovacia príprava členov zameraná na strojné služby, u nás v KD

šie školenia a kurzy – napr. **Kurz na obsluhu reťazových motorových píl pri ťažbe dreva** a **Kurz na obsluhu a používanie rádiostaníc**.

Okrem toho, technik-strojník musí byť držiteľom oprávnenia na vedenie motorových vozidiel kategórie C+E a oprávnenia na vedenie vozidla s právom prednejnej jazdy.

DHZO Krivany je momentálne v rámci programu CRSaP SR (centrálné rozmiestnenie súl a prostriedkov) zaradené do kategórie B. Z toho samozrejme vyplývajú určité podmienky, ktoré jednotka musí spĺňať – minimálne početné stavy, vybavenie členov, akcieschopnosť jednotky, schopnosť výjazdu v určitom čase od zvolania. Jednotka v kategórii B je vo všeobecnosti určená najmä k likvidácii požiarov na voľnom priestranstve, k pomoci Hazz pri diaľkovej doprave vody, pri povodniach, pri odstraňovaní následkov prírodných živlov a podobne.

Vybavenie jednotky a jej členov

Asi najzákladnejším pilierom vo výbave jednotky je naše vozidlo IVECO Daily CAS15, ktoré nám v roku 2015 pridelilo Ministerstvo vnútra SR spolu s protipovodňovým vozíkom. Vozidlo disponuje nádržou na 750l vody, prenosnou striekačkou a vecnými prostriedkami potrebnými na zdolávanie požiarov a iných udalostí.

Na základe zaradenia do kategórie v CRSaP naša jednotka každoročne dostáva finančný príspevok, z ktorého financujeme nákup potrebných vecí pre chod jednotky – OOPP pre každého člena

Člen jednotky v špeciálnom obleku pri likvidácii bodavého hmyzu

Pomoc pri odstraňovaní následkov požiaru rodinného domu v obci Brezovica

Pomoc pri odstraňovaní následkov požiaru rodinného domu v obci Brezovica

na jednotky (prilba, odev, obuv, rukavice), výstroj a výzbroj, školenia a kurzy, oprava hasičskej techniky. Vďaka týmto príspevkom disponujeme výbavou na veľmi vysokej úrovni, s pomocou ktorej sme schopní pomáhať pri požiaroch, pri povodniach, pri veterálnych kalamítach alebo pri odchytávaní bodavého hmyzu.

Činnosť našej jednotky

Od vzniku jednotky sme vykonali rôzne druhy výjazdov a technickej pomoci, či už na základe výzvy operačného strediska HaZZ, starostu alebo občanov obce. Medzi najčastejšie určíte patria požiare trávnatého porastu. Pomáhali sme už ale aj pri požiaroch obytných budov, pri čistení studní a pri odchytávaní a likvidácii bodavého hmyzu. V čase pandémie korona vírusu sme pomáhali s dezinfekciou priestorov základnej školy pre testovanie občanov. Naštastie, nejedná sa o nijak vysoký počet výjazdov, za čo môžeme byť určité vďační.

Samozrejme, dvere do našej jednotky sú otvorené. Kto by mal záujem byť jej súčasťou, spĺňa základné podmienky, je ochotný sa vzdelávať a chce tak pomáhať pri rôznych udalostiach, nech nás neváha kontaktovať.

Holubári bilancujú

Milan Ištván

Vážení priatelia, občania našej obce! Rok 2022 je za nami a aj my holubári vyhodnocujeme sezónu vo svojich miestnych, ale aj oblastných organizáciách. Aj ja by som vás chcel v krátkosti oboznámiť ako lietali naše holuby tento rok.

Bohužiaľ, v miestnom klube chovateľov holubov – Lipany sme z našej dediny iba dva tímy, a to Sčislákovci Václav a Jozef, ako aj Ištvanovci Milan a Miloš. Klub Lipany má 24 členov a patrí do oblastného združenia Sabinov, ktoré má približne 150 členov. Na Slovensku nás zastreňuje Slovenský zväz chovateľov poštových holubov (SZCHPH), v ktorom nás je organizovaných približne 4 000 členov. Každým rokom sa to znižuje, starí vymierajú a mladí majú iné záujmy.

Predchádzajúci rok odleteli naše staré holúbky 16 pretekov od 150 do 800km (vzdušnou čiarou). Mladé holúbky mali v roku 2022 na programe 6 pretekov od 140 do 320km. **Majstrom klubu Lipany sa v roku 2022 stal tím Sčislákovcov**, druhé miesto získal tím Ištvanovcov, a 3. miesto obsadil Mišenko Jozef z Rožkovian.

Majstrom mladých holubov v roku 2022 v klube Lipany sa stali Pribulovci Ján a Nikolas z Lipian, druhý skončil Michalík Štefan tiež z Lipian, a tretí Mišenko Jozef z Rožkovian.

V celkovom súčte v oblasti Sabinov dosiahli: Sčislákovci Václav a Jozef – 8. miesto, Ištvanovci Milan a Miloš – 12. miesto, Mišenko Jozef – 15. miesto.

Preteky boli v roku 2022 pre holuby ľahšie ako po minulé sezóny. Dve tretiny sezóny fúkal prevažne severozá-

padný vietor a pomáhal holubom na ceste domov. Rýchlosť prvých doletočných holubov v jednotlivých pretekoch bola až 1 900m/minútu.

3. decembra 2022 organizovala základná organizácia – Brezovica oblastnú výstavu poštových holubov. Bolo tam vystavovaných približne 180 holubov v 15 kategóriach, vrátane našich najlepších holubov z klubu Lipany. **Holubica 1089 z tímu Ištván Milan + Miloš obsadila 3. miesto v kategórii „A“ Krátke a stredné trate**, čo svedčí o tom, že ani naše holúbky sa tam nestralili. Teraz sú holuby od októbra až do marca zatvorené v holubníkoch pre veľký výskyt pernatých dravcov. Oddychujú a naberajú silu na budúcoročné preteky.

Aj my holubári sa tešíme na ďalšiu novú sezónu a veríme, že bude len lepšia ako tie predchádzajúce.

S pozdravom, letu zdar!

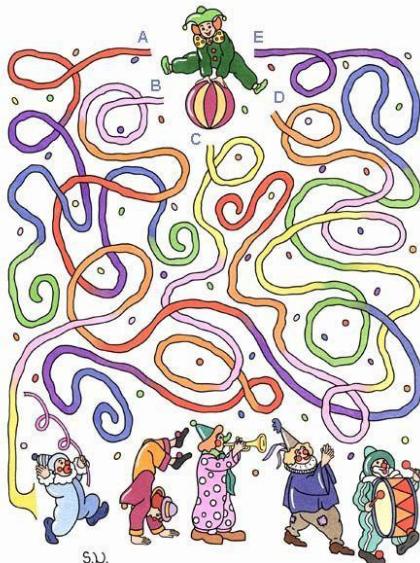

Detská rubrika

Mgr. Patrícia Bujňáková

Pojašený šašo Jašo si z toľkej radosti, že ide na karneval nevšimol, ktorou cestou šli jeho kamaráti. Prosím, pomôžeš mu nájsť k nim tú správnu cestu?

Bludisko šaša Jaša

Clown Beppo möchte so schnell wie möglich zu seinen Freunden.

Welchen Weg muss er nehmen?

Pospájaj čísla a vytvoríš tak krásny obrázok, ktorý si môžeš potom aj vymaľovať.

Spojovaciačka

Zdroj: <https://sk.pinterest.com/pin/144115256821187990/>

Zdroj: <https://sk.pinterest.com/pin/144115256821187999/>

Sút'až

pre šikovné ručičky

Máš doma CD, ktoré už nefunguje alebo si tú rozprávku videl/videla už 100 krát a už ju nechceš pozerať?

!!!NEVYHADZUJ HO!!!

Vytvor z neho klauna. Použiť na to môžeš rozličné materiály. Papier, látku, vatu, plast, slamu,... jednoducho čokoľvek čo doma nájdeš. Pri výrobe ti môžu pomôcť aj rodičia alebo starý rodičia.

Fotografiu svojho výrobku pošli na nás email do 1.3.2023
krieviansky.obcasnik@gmail.com.

My potom vyberieme **3 najlepších** a tých čaká sladká odmena. Pridávame aj obrázok ako inšpiráciu. Veríme, že sa pri výrobe klaunov zabavíte a prajeme vám veľa tvorivých nápadov.

Zdroj: <https://sk.pinterest.com/pin/144115256821190879/>

Kurací štamgast

Patrik Jacko

Hovorí sa že kolko ľudí toľko chuti. Jednému chuti to, inému zas tamto či onému hento. Aj preto je gastronomický sektor tak rozmanitý a ponúka pochutiny každého druhu. Fašiangy sú už od dávna ideálnym časom na hody, zábavu a tradície. Už roky v tom čase ľudia chystajú zabíjačky, údia slaninu či klobásy. Vedľa predsa prichádza pôst treba sa pred ním poriadne najest. Hmm... a keď už sme pri tej zabíjačke a rozmanitosťi chutí, aj v tomto prípade musíme skonštatovať, že sa stávajú situácie, kedy každý člen domácnosti oblúbuje inšie mäsko - niekto krkovičku, niekto bôčik alebo plecko. Tak sa stalo aj v istej mnohotetnej rodine. Pri tradičnom pochutnávaní si - sice nie na zabíjačkových pochutinách ale na kurčati, mali všetky deti vopred určenú časť kurčáta, ktorú dostanú k obedu. „Skridelko Jolke, druhe skrydelko Haňuške, aaaaaa scehenko teraz pre Emilka.“ No Emilovi dobre oči nevyskočili z navrhovannej zmeny v jedálničku a z toho, ako ho chce mama o kurací gagorik pripraviť. „Mamo co to mi chcece dac jisc? Jake scehno? Tu mi gagorik dajce - poradne mäso chcem a ne tote scehna suche“ Nuž darmo. Ako sa hovorí: „Proti gustu žiadene dišpútat“.

Krivjanske sipaye, autor: PaedDr. Gabriela Pellerová

ka. „A tebe Emilku jak furt gagorik.“ Joooj Emilko mal gagorik veľmi rád. Vedľa žeby aj nemal. Mat' k obedu také mäsko nebolo v minulosti na bežnom poriadku. Vedľa nejeden pamätník spomína: „Najčastejší sme mali grule s mlíkom, kapustu abo halušky... ta dze my mali teľo mäsa jak vy teraz mace. Mäso len na nedzeliu abo na šveta bulo“. Po dlhšom bezmäsitom období, mama zo spomenutej rodinky opäť chystá kurča. To bolo radosti. Každý si sadol k stolu a čakal na svoj tradičný prídel stehienka, krídela či už spomínaného gagorka. No v tom si mama povedala: „ Chudák toten Emil. Furt len gagorik ohryzuje - dam mu teraz kus scehenka.“ A veru aj sa tak stalo. „Skridelko Jolke, druhe skrydelko Haňuške, aaaaaa scehenko teraz pre Emilka.“ No Emilovi dobre oči nevyskočili z navrhovannej zmeny v jedálničku a z toho, ako ho chce mama o kurací gagorik pripraviť. „Mamo co to mi chcece dac jisc? Jake scehno? Tu mi gagorik dajce - poradne mäso chcem a ne tote scehna suche“ Nuž darmo. Ako sa hovorí: „Proti gustu žiadene dišpútat“.

Vlastná tvorba

STOPA

Každý má svoju tvár,
jedinečnú pečať
je to Jeho dar.
Záleží len na tebe,
či zahodíš ho do zeme,
či zúročíš.

Si tu, teš sa, ži!
Vypust' všetku faloš, lži
nájdi svoju cestu.
Nenos cudziu vestu!
Vedť to, čo iným môžeš
ponúknut' si práve Ty.

Či vysoký, či nízky.
Chudý, plnoštihly, tichý
či sebaistý,
život máme všetci jeden.

Nepýr sa ako páv,
že si výnimočný zjav,
a nie je krajší, lepší od teba,
ved' prví budú posledními,
poslední prvými.
Život plynie ďalej,
s tebou a či bez teba.

Faloš, klam a lesk
opantajú hlavu.
No pre hodinovú slávu
kožu vyzlechieš?
Ty to nemáš v rukách,
ty to nevedieš.
Všetko je márnost!

Bud', kým si a daj svetu,
čo ti bolo dané.
Lásku, ktorú dal si nám
ó Pane,
nech iným prinášame.
Ved' nestvoril si nás
pre seba.

Je ľažké prejšť uchom ihly
a aj keď sme životom
len mihi
my nedáme to bez Teba.
No tí odvážni,
čo vzopreli sa prúdu,
možno prídu do
neba.

KAVIAREŇ eLko v Lipanoch

pozýva na výbornú kávu či koláč,
horúcu čokoládu či limonádu,
alebo nealko pivo
či pohár vína.

Kde nás nájdete?
Krivianska 16, LIPANY

OTVÁRACIE HODINY:
Po-Št: 9:00 - 21:00
Pia: 9:00 - 22:00
So: 11:00 - 22:00
Ne: 11:30 - 21:00

Tiež možnosť odberu:

- Káva so sebou
- Koláče so sebou

Redakčná rada

Mgr. Jana Kožárová, PhD., univer.

docent (šéfredaktorka)

Ing. Ľudmila Karabašová, PhD.

Mgr. Silvia Radačovská

Marcela Berdisová

Grafická úprava

Mgr. Gabriela Felix

Redakčná rada Krivianskeho občasníka rada privíta vaše návrhy, nápady, pripomienky a námety na adresu: kriviansky.obcasnik@gmail.com alebo ich jednoducho napíšte na papier a vhodte do schránky ZRPŠ Krivany, o.z. umiestnenej na budove COOP Jednoty v centre obce.

ZRPŠ Krivany, o.z.
Sídlo: 082 71 Krivany 1
IČO: 52825931
číslo registrácie: VVS/1-900/90-57983
IBAN: SK47 8330 0000 0023 0181 3127

zrps.krivany.oz@gmail.com
www.zskrivany.sk/a/zrps-krivany-oz
 Občianske združenie ZRPŠ Krivany